

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 28.5.2009

KOM(2009) 234 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

o politike kvality poľnohospodárskych výrobkov

{SEC(2009) 670}

{SEC(2009) 671}

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

o politike kvality poľnohospodárskych výrobkov

OBSAH

1.	Úvod.....	4
2.	Súčasnú opatrenia v oblasti kvality poľnohospodárskych výrobkov	4
3.	Rozvoj politiky.....	5
4.	Opatrenia EÚ v oblasti poľnohospodárskej kvality	7
4.1.	Požiadavky EÚ na poľnohospodársku výrobu.....	7
4.2.	Normy uvádzania na trh	7
4.3.	Zemepisné označenia	10
4.4.	Ekologické poľnohospodárstvo.....	11
4.5.	Tradičné špeciality	12
5.	Vytvorenie rámca EÚ pre politiku kvality	12
5.1.	Súdržnosť nových systémov EÚ	12
5.2.	Usmernenia pre súkromné a vnútroštátne systémy certifikácie potravín.....	12
6.	Záver	13

1. Úvod

Kupovať potraviny a nápoje vyrobené v EÚ znamená kupovať kvalitu vybranú zo širokého spektra výrobkov odrážajúceho rôzne tradície a regióny Spoločenstva. Spotrebiteľia na celom svete to vedia: Odvetvie agropotravinárstva EÚ je známe svojou vysokou kvalitou vďaka desaťročiam ba až stáročiam tvrdej práce, investovania, inovácií a úsilia o dosiahnutie jedinečnosti.

Táto tradícia vysokej kvality sa udržiava niekoľkými spôsobmi. Na základnej úrovni sú všetci poľnohospodári v EÚ zaviazaní plniť niektoré z najprísnejších požiadaviek na poľnohospodársku výrobu na svete. Okrem iného sa vzťahujú na ochranu životného prostredia, dobré životné podmienky zvierat a používanie pesticídov a veterinárnych prostriedkov. Okrem plnenia týchto „základných“ požiadaviek používajú poľnohospodári a výrobcovia potravín svoje odborné znalosti a nápaditosť na to, aby svoje výrobky obohatili o ďalšie špecifické kvality, ktoré si cenia spotrebiteľia.

Toto hľadanie kvality je neoddeliteľnou súčasťou stratégie EÚ na svetovom trhu v oblasti sektora agropotravinárstva. EÚ zostáva najdôležitejším výrobcom základných komodít, ale podstatný podiel (dve tretiny hodnoty) jej vývozu agropotravín za rok s hodnotou približne 70 miliárd EUR ročne tvoria „hotové výrobky“, napr. mäso, mliečne výrobky, víno a rastlinné oleje.

Sektor agropotravinárstva EÚ bude musieť v nasledujúcich rokoch vychádzať z tejto koncepcie, aby si udržal svoju konkurencieschopnosť a rentabilnosť. Pre poľnohospodárov a výrobcov potravín to znamená dve veci: po prvé ponúkať výrobky s kvalitou, ktorú si žiadajú spotrebiteľia; a po druhé informovať jasne zákazníkov o kvalite svojich výrobkov.

2. SÚČASNÉ OPATRENIA V OBLASTI KVALITY POĽNOHOSPODÁRSKÝCH VÝROBKOV

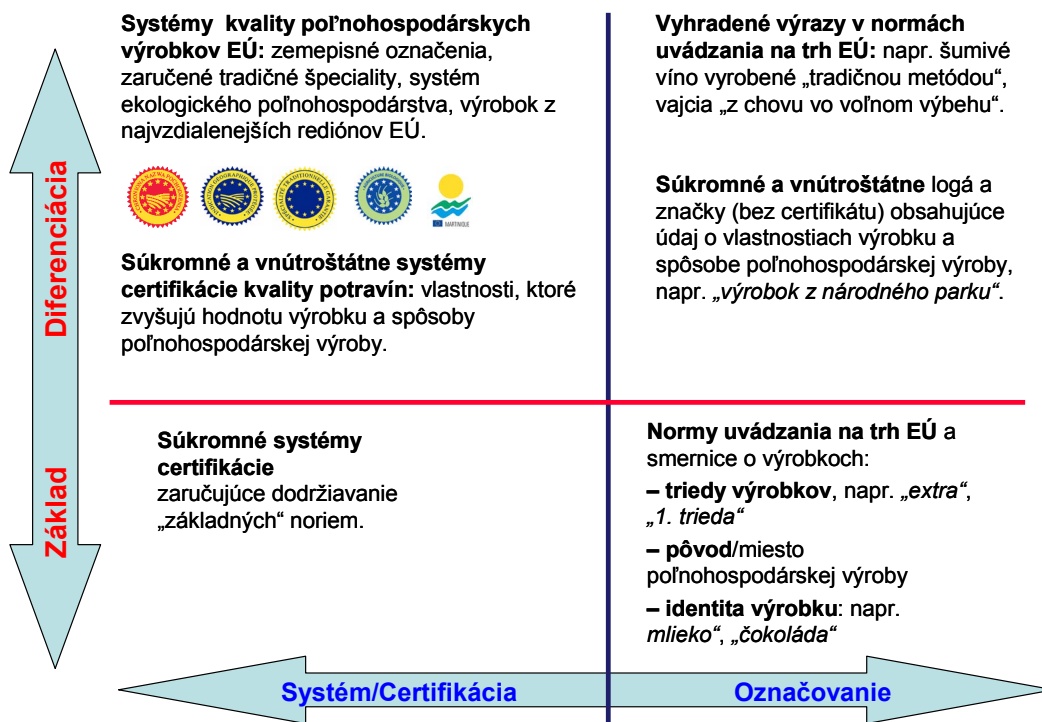
Hlavným cieľom politiky poľnohospodárskej kvality je informovať kupujúcich a spotrebiteľov o vlastnostiach výrobku a spôsoboch poľnohospodárskej výroby¹. Pokiaľ kupujúci a spotrebiteľia nebudú mať správne, účelné a zaručené informácie o týchto vlastnostiach a spôsoboch výroby, nemožno od nich očakávať, že budú platiť primeranú cenu.

Politika poľnohospodárskej kvality sa postupom času vyvíjala. Tento vývoj však bol neucelený – nástroj za nástrojom, sektor za sektorom. Kombinácia rôznych nástrojov do súdržnejšieho celku a realizácia globálnej politiky by prispeli k dosiahnutiu ešte lepších výsledkov. Tento ďalší rozvoj musí byť dostatočne pružný, zohľadňovať súkromné a štátne systémy, ktoré prevládajú na trhu, a zabezpečovať inováciu. Celá situácia je znázornená na obrázku č. 1.

Systémom môže byť buď „certifikácia“ alebo „označovanie“. Certifikácia sa najlepšie hodí, keď sú záväzky komplexné. Zvyčajne sú uvedené v podrobnej špecifikácii a pravidelne sa kontrolujú (napr. ročne), napr. certifikačným orgánom. Opatrenia v oblasti označovania sa najlepšie hodia pre relatívne jednoduché tvrdenia, ktoré poskytujú samotní výrobcovia a ktoré podliehajú úradným kontrolám.

¹ „Kvality“ poľnohospodárskeho výrobku zahŕňajú „vlastnosti výrobku“ (fyzické, chemické, mikrobiologické a organoleptické znaky – veľkosť, forma, chuť, vzhľad, zložky atď.) a „spôsoby poľnohospodárskej výroby“ (spôsoby výroby, spôsob chovu dobytka, používanie spracovateľských techník, miesto poľnohospodárskej výroby a spracovania atď.).

Certifikácia a označovanie môžu podávať dôkaz o tom, že výrobok spĺňa **základné normy**. Oba spôsoby sa môžu využiť aj na **označenie pridanej hodnoty** prekračujúce základné normy – buď pokiaľ ide o vlastnosti výrobku alebo spôsoby výroby.

Graf č. 1: Systémy certifikácie kvality a jej zabezpečovania a normy uvádzania na trh.

3. ROZVOJ POLITIKY

Konzultácie o rozvoji politiky kvality poľnohospodárskych výrobkov sa začali v roku 2006 vypočutím zúčastnených strán², po ktorom nasledovala konferencia v Bruseli³ 5. – 6. februára 2007. Komisia začala aj politický prieskum systémov zemepisného označovania poľnohospodárskych výrobkov a potravín a zaručených tradičných špecialít. Táto činnosť bola zavŕšená konzultáciou o zelenej knihe⁴ a konferenciou na vysokej úrovni o kvalite poľnohospodárskych výrobkov, ktorá sa konala v Prahe⁵ 12. – 13. marca 2009.

Medzi hlavné odkazy zúčastnených strán patrili pevná podpora hlavným systémom EÚ v oblasti kvality (**zemepisné označenia** a **ekologické poľnohospodárstvo**) a **normám uvádzania na trh**, ako aj požiadavka na zjednodušenie a zefektívnenie. Poľnohospodári, výrobcovia a spotrebitelia kládli dôraz na častejšie používanie označenia **miesta hospodárenia**. Spracovatelia a maloobchodníci varovali na druhej strane pred tým, že by mohlo byť zložité vysledovať miesto, kde boli vyrobené zložky spracovaných potravín.

Ďalším dôležitým odkazom bola aj ochrana jednotného trhu a zjednodušenie v rámci všetkých systémov – EÚ, súkromných a vnútroštátnych. Niektoré zúčastnené strany, najmä spracovatelia, varovali pred zriaďovaním nesúdržných systémov, ktoré by mohli zapríčiniť

² 11. – 12. 5. 2006 v Bruseli.

http://foodqualityschemes.jrc.ec.europa.eu/en/documents/ReportSTKHHearing_final.pdf

³ http://ec.europa.eu/agriculture/events/qualityconference/index_en.htm

⁴ Zelená kniha o kvalite poľnohospodárskych výrobkov: normy pre výrobky, požiadavky na hospodárenie a systémy kvality – KOM(2008) 641, 15.10.2008.

⁵ Závery konferencie, pozri dokument Rady, v Bruseli 18. marca 2009, č. 7696/09, AGRI 114, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st07/st07696.en09.pdf>

zmätok na trhu. Na základe týchto konzultácií a prieskumu súčasných opatrení odhalila Komisia tri hlavné otázky, ktoré treba riešiť v rámci rozvoja politiky kvality poľnohospodárskych výrobkov, a to:

- **Informácie:** zlepšiť komunikáciu medzi poľnohospodármi, kupujúcimi a spotrebiteľmi týkajúcu sa vlastností poľnohospodárskych výrobkov;
- **Súdržnosť:** zvýšiť súdržnosť nástrojov politiky EÚ v oblasti kvality poľnohospodárskych výrobkov;
- **Komplexnosť:** uľahčiť poľnohospodárom, výrobcom a spotrebiteľom využívanie a chápanie rozličných systémov a pojmov v oblasti označovania.

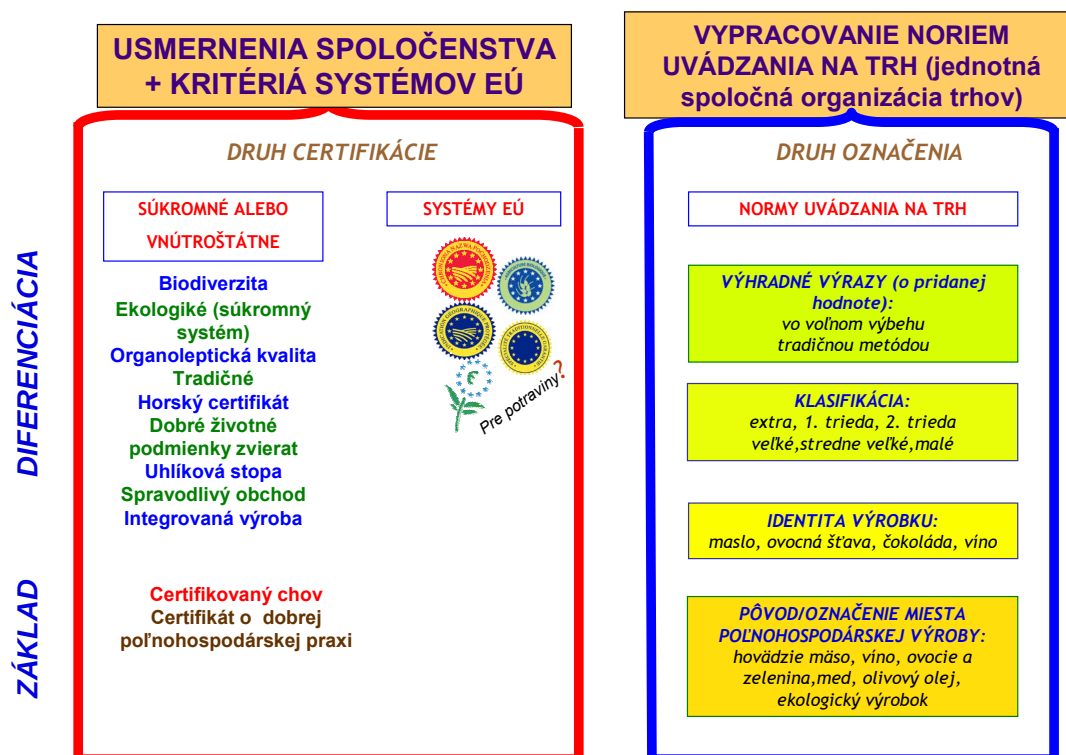
Diskusia Komisie o budúcej politike sa teraz bude zameriavať na strategické orientácie uvedené v tomto oznámení. Politika kvality poľnohospodárskych výrobkov by mala prispievať k dosahovaniu cieľov SPP. Prostredníctvom politiky v oblasti kvality by sa mala predovšetkým zvyšovať udržateľnosť systémov poľnohospodárskej výroby a spôsoby výroby výrobkov v rámci takýchto systémov by mali byť lepšie známe a občania a spotrebiteľia by mali byť o nich lepšie informovaní.

Vzhľadom na to sa navrhuje, aby sa vypracovala politika kvality poľnohospodárskych výrobkov prostredníctvom štruktúrovaného prístupu (pozri obrázok č. 2) zahŕňajúceho:

- v oblasti systémov certifikácie, vypracovanie **usmernení** týkajúcich sa správneho fungovania systémov certifikácie a zabezpečenie súdržnosti všetkých nových systémov EÚ⁶;
- v oblasti opatrení týkajúcich sa označovania, stanovenie **noriem** EÚ v oblasti **uvádzania na trh** v rámci jednotnej spoločnej organizácie trhov.

Okrem toho by sa mali pokiaľ je to možné zjednodušiť a vyjasniť existujúce systémy a normy uvádzania na trh EÚ.

⁶ Pripomienky zúčastnených strán sa týkali najmä zavedenia environmentálnej značky a jej možného zasahovania do systému ekologického poľnohospodárstva. Komisia zrealizuje štúdiu na túto tému. Okrem toho Komisia pracuje na oznámeniach týkajúcich sa označovania spravodlivého obchodu a dobrých životných podmienok zvierat a plánuje zavedenie minimálnych kritérií týkajúcich sa dobrovoľného označovania udržateľného rybolovu.

Graf č. 2: Štruktúra vypracovávaní systémov riadenia a zabezpečovania poľnohospodárskej kvality a noriem uvádzania na trh.

4. OPATRENIA EÚ V OBLASTI POĽNOHOSPODÁRSKEJ KVALITY

1.1. Požiadavky EÚ na poľnohospodársku výrobu

Zelená kniha sa zaoberala otázkou, ako by mohli poľnohospodári najlepšie dokázať, že plnia základné požiadavky EÚ, napr. environmentálne pravidlá, normy ochrany zvierat a dodržiavajú prísne kontroly týkajúce sa používania pesticídov a produkty veterinárneho lekárstva. Boli navrhnuté dve možnosti: označenie alebo logo týkajúce sa splnenia požiadaviek EÚ, alebo povinné označovanie miesta poľnohospodárskej výroby.

Označenie týkajúce sa plnenia požiadaviek EÚ by sa malo nachádzať na všetkých výrobkoch (z EÚ alebo dovezených), ktoré boli vyrobené v súlade s minimálnymi požiadavkami EÚ. Vo svojich reakciách na zelenú knihu zaujala prevažná väčšina spotrebiteľov, poľnohospodárov, spracovateľov, maloobchodných predajcov a ostatných subjektov stanovisko proti takémuto označeniu.

Mnoho respondentov podporilo na druhej strane častejšie používanie označenia miesta poľnohospodárskej výroby, keďže poskytuje užitočné základné informácie o poľnohospodárskych výrobkoch. Tomuto je venovaný nasledujúci oddiel týkajúci sa noriem uvádzania na trh.

1.2. Normy uvádzania na trh

Normy uvádzania na trh a smernice o výrobkoch obsahujú technický opis poľnohospodárskych výrobkov, ich zloženie, vlastnosti a používané výrobné metódy. Na produkty rybného hospodárstva sa tiež vzťahuje osobitný režim ich uvádzania na trh. Tieto

normy neprijíma iba EÚ, ale aj multilaterálne orgány⁷. Normy uvádzania na trh obsahujú štyri druhy informácií (pozri kolónku č. 1).

1. VYHRADENÉ VÝRAZY:	Príklady: vajcia „z chovu vo voľnom výbehu“; vajcia z „podstielkového chovu“, extra panenský olivový olej „lisovaný za studena z prvého lisovania“ a panenský olivový olej, šumivé víno „vyrobené tradičnou metódou“
2. KLASIFIKÁCIA VÝROBKU:	Príklady: ovocie: extra, 1. trieda, 2. trieda vajcia: veľké, stredne veľké, malé,
3. IDENTITA VÝROBKU:	Príklady: definície masla, ovocnej šťavy, čokolády, vína, extra panenského olivového oleja
4. OZNAČENIE PÔVODU alebo MIESTA POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY	Príklady: ovocie a zelenina: miesto zberu úrody olivový olej: miesto zberu úrody a lisovania

Kolónka č. 1: Druhy noriem uvádzania na trh

Poľnohospodári a výrobcovia, spracovatelia, obchodníci a maloobchodníci v svojich reakciách na zelenú knihu podporili normy uvádzania na trh, pričom uviedli, že predajcovia ich potrebujú na preukázanie kvality výrobku, a že kupujúci ich potrebujú, aby vedeli, čo kupujú. Ozvali sa však aj hlasy požadujúce ich zjednodušenie. Normy uvádzania na trh EÚ boli kritizované za to, že sú príliš podrobné, príliš normatívne – vychádzajúce z povinných pravidiel v prípade, keď by stačili dobrovoľné – a za to, že sa nedajú rýchlo prispôsobiť meniacim sa podmienkam na trhu.

Mnoho respondentov požadovalo aj bližšie určenie „nepovinných vyhradených výrazov“⁸, napr. definovanie pojmov „horský výrobok“ a „nízkouhlíkový“. Okrem toho spotrebiteľia a poľnohospodári požadovali, aby sa častejšie používalo označenie „miesta poľnohospodárskej výroby“ (pozri kolónku č. 2).

Komisia má v úmysle zaoberať sa týmito stránkami noriem uvádzania na trh:

– potreba **všeobecných základných noriem**:

Povinné pravidlá by mohli byť stanovené vo **všeobecných základných normách uvádzania na trh**. Vzťahovalo by sa to na prípady, keď by dobrovoľný prístup mohol narušiť jednotný trh alebo keď je potrebné povinné označovanie s cieľom poskytnúť spotrebiteľovi základné informácie o výrobku.

– označovanie **miesta poľnohospodárskej výroby**:

Aby sa vyhovelو želaniu mnohých spotrebiteľov a poľnohospodárov, ktoré sa týkajú označovania, ktoré by obsahovalo údaj o mieste výroby poľnohospodárskeho výrobku, Komisia zváži zavedenie príslušného označenia v rámci stanovovania noriem uvádzania poľnohospodárskych výrobkov na trh a zohľadní pritom osobitosti niektorých sektorov, najmä pokiaľ ide o spracované poľnohospodárske výrobky.

⁷ Napr. Výbor pre Codex Alimentarius a Európska hospodárska komisia (OSN/EHK).

⁸ „Nepovinné“ vyhradené výrazy sa nemusia používať na opis výrobkov, s ktorými sa obchoduje, alebo na ich etiketách, ale pokiaľ sa používajú, musí výrobok zodpovedať stanovenej definícii.

Označovanie miesta poľnohospodárskej výroby

Veľký podiel opýtaných spotrebiteľov (viac ako 60 %) sa domnieva, že je dôležité, aby im bolo poskytnuté označenie pôvodu alebo miesta poľnohospodárskej výroby. Spracovatelia, obchodníci a maloobchodníci sú skeptickejší a upozorňujú na značné prekážky týkajúce sa výrobkov s viacerými zložkami a iných spracovaných výrobkov, napr. mliečnych výrobkov⁹.

Povinné označovanie krajiny pôvodu a/alebo miesta poľnohospodárskej výroby bolo okrem iných krajín zavedené v Austrálii (na všetky poľnohospodárske výrobky a potraviny) a v USA (na vybrané sektory poľnohospodárskej výroby). V EÚ sa povinné označovanie miesta poľnohospodárskej výroby uplatňuje na hovädzie a teľacie mäso, ovocie a zeleninu, vajcia, hydinové mäso, víno, med, olivový olej (od roku 2009) a na ekologické výrobky EÚ (od roku 2010). Označovanie pôvodu sa uplatňuje aj na výrobky akvakultúry.

Kolónka č. 2: Požiadavka na označovanie miesta poľnohospodárskej výroby

– nepovinné vyhradené výrazy:

Nepovinné vyhradené výrazy by sa mali používať v prípadoch, keď je potrebné definovať pre spotrebiteľa údaje o vlastnostiach výrobku (napr. extra panenský „lisovaný za studena z prvého lisovania“ a panenský olivový olej). Ako možnú alternatívu právnych predpisov EÚ Komisia dôkladnejšie preskúma možnosť požiadania Európskeho výboru pre normalizáciu CEN o vypracovanie podrobných pravidiel tohto druhu.

Okrem toho Komisia preskúma uskutočniteľnosť stanovenia špecifických nepovinných vyhradených výrazov pre „výrobky horského poľnohospodárstva“ a „tradičné výrobky“ (pozri aj oddiel 4.5 uvedený nižšie).

Jedným zo spôsobov stanovenia primeranejších noriem uvádzania na trh by mohlo byť, aby tieto pravidlá stanovili samotné zúčastnené strany. Je to už tak v prípade stanovovania priemyselných noriem v rámci CEN (pozri kolónku č. 3).

Európsky výbor pre normalizáciu (CEN)

CEN je súkromným subjektom, ktorý má 30 členov pochádzajúcich z členských štátov EÚ a krajín EZVO. Činnosť CEN je výsledkom kolektívnej činnosti zúčastnených strán, výrobcov, užívateľov, výskumných organizácií, vládnych rezortov a spotrebiteľov. CEN stanovuje dobrovoľné európske normy (EN). Tieto sa stávajú jednotnými spoločnými normami vo všetkých 30 krajinách. EN prispievajú k budovaniu európskeho vnútorného trhu s tovarom a službami a podporujú medzinárodný obchod.

Kolónka č. 3: CEN

– medzinárodné normy:

Komisia sa bude aj naďalej odkazovať na medzinárodné normy a aktívne prispievať k ich stanovovaniu.

⁹

„Miesto poľnohospodárskej výroby“ sa v súvislosti s normami uvádzania na trh vzťahuje na miesto zberu úrody plodín, narodenia a chovu hospodárskych zvierat, miesta dojenia kráv atď. „Miesto pôvodu“ sa môže v prípade spracovaného výrobku vzťahovať na miesto ich poslednej podstatnej úpravy a preto to nemusí byť „miesto poľnohospodárskej výroby“ výrobku. Horizontálna regulácia označovania pôvodu týkajúca sa všetkých potravín je súčasťou návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom – (KOM(2008) 40), ktorý predložila Komisia. Tento návrh v súčasnosti posudzuje Európsky parlament a Rada.

1.3. Zemepisné označenia

Zemepisné označenia sú názvy, podľa ktorých sa dá určiť pôvod výrobkov¹⁰ z územia, ktorému sa zásadne pripisujú daná kvalita, dobrá povest' alebo iné vlastnosti výrobku¹¹. Systémy zemepisného označovania chránia práva duševného vlastníctva týkajúce sa výrobkov opísaných zaregistrovanými zemepisnými označeniami a poskytujú pomoc pri ich uvádzaní na trh hlavne podávaním informácií o súlade so systémom zemepisného označovania. Systémy zvyšujú dôveryhodnosť výrobkov v očiach spotrebiteľov a umožňujú spravodlivú hospodársku súťaž výrobcov.

Existujú tri systémy (pre víno, liehoviny a poľnohospodárske výrobky a potraviny) a dva nástroje, ktorými sú CHOP (chránené označenie pôvodu) a CHZO (chránené zemepisné označenie).

Reakcie na zelenú knihu a predchádzajúce konzultácie ukázali širokú podporu systému zemepisného označovania EÚ a záujem o lepšiu ochranu zemepisných označení EÚ v nečlenských krajinách. Systémy zemepisného označovania však treba preskúmať a zjednodušiť. Zúčastnené strany poukázali na to, že je potrebné zachovať dobrú povest' výrobkov a zabezpečiť používanie udržateľných metód, ako aj upozornili na celý rad otázok a možné zlepšenia fungovania súčasných systémov. Je potrebné vniesť viac svetla do vzťahov medzi rôznymi druhmi duševného vlastníctva a používaním generických výrazov. Registrácia trvá príliš dlho.

Zástupcovia výrobcov výrobkov so zemepisným označením požadovali väčšie práva a kontrolu ich využívania – napr. na reguláciu výroby (prostredníctvom kvót)¹² a na dohľad nad používaním zemepisných označení na obaloch spracovaných výrobkov.

Hoci systém zemepisného označovania EÚ v podstate funguje a poskytuje výhody spotrebiteľom a výrobcom, z pohľadu Komisie je legislatívna reforma opodstatnená v záujme zjednodušenia, väčšej jasnosti a efektívnosti. Pravdou je tiež to, že nie všetky zaregistrované zemepisné označenia majú dobrú povest' a komerčné možnosti, ktoré prekračujú hranice jednotlivých štátov. Komisia preto pripraví pôdu na možné **prepracovanie právnych predpisov týkajúcich sa zemepisného označovania** podľa týchto línií:

- Zjednodušenie: Ďalej by sa malo zvážiť spojenie uvedených troch systémov pre víno, liehoviny a poľnohospodárske výrobky a potraviny do jednej regulačnej štruktúry, pričom by sa zachovali osobitosti každého systému. Mali by sa preskúmať ďalšie možnosti zjednodušenia: Prípadné zlúčenie existujúcich nástrojov v oblasti CHOP a CHZO a rôzne úrovne ochrany na úrovni EÚ. Každý nový systém by mal zachovať väzby s regiónom výroby, kolektívny charakter zemepisného označenia a zaručiť uznanie na úrovni EÚ. Mal by zachovať orientáciu na zlepšovanie uznania zemepisného označenia spotrebiteľmi a zabezpečiť účinné uplatňovanie a podporu dôveryhodného systému zemepisného označovania.
- Objasnenie práv duševného vlastníctva, a najmä vzťahu medzi rôznymi druhmi duševného vlastníctva.
- Generické výrazy (t. j. názvy, ktoré sa stali bežným pomenovaním poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny): Komisia zváži, či je potrebné niečo objasniť, hlavne v rámci

¹⁰ Systém zemepisného označovania sa vzťahuje aj na produkty rybného hospodárstva.

¹¹ Podľa článku 22 ods. 1 dohody TRIPS Svetovej obchodnej organizácie.

¹² Komisia vypracuje správu o vplyve zrušenia kvót na mlieko na výrobu a uvádzanie syra, na ktorý sa vzťahuje zemepisné označenie, na trh.

určovania generických výrazov, a rozsah pôsobnosti ochrany zaregistrovaných zemepisných označení vzťahujúcich sa na niektoré generické výrazy.

- Informácie, v prípade potreby, o mieste poľnohospodárskej výroby surovín, ak sa odlišuje od miesta zemepisného označenia.
- Prípadné rozšírenie požiadaviek na certifikáciu na rôznych prevádzkovateľov v rámci dodávateľského reťazca (napr. dovozcov a distribútorov) ako v prípade ekologických výrobkov.

O niekoľkých otázkach Komisia usúdila, že je potrebné vypracovať **usmernenia**:

- používanie zemepisných označení ako propagovaných zložiek na etiketách spracovaných výrobkov;
- podnecovanie skupín výrobcov, aby do špecifikácií výrobku zahrnuli kritériá udržateľnosti.

Z **medzinárodného** hľadiska je systém zemepisného označovania v EÚ a mnohých nečlenských krajinách dobre zaužívaný. Niektorí obchodní partneri však nemajú k dispozícii osobitné právne predpisy alebo pomenovania EÚ nemajú v rámci systémov nečlenských krajín všeobecnú ochranu. Komisia navrhuje:

- hľadať možnosti lepšej ochrany v nečlenských krajinách prostredníctvom úprav dohody WTO a bilaterálnych dohôd s obchodnými partnermi;
- zahrnúť zemepisné označenia do rozsahu pôsobnosti „obchodnej dohody o boji proti falšovaniu“, ako aj plánovaného „európskeho strediska pre monitorovanie falšovania a pirátstva“;
- zásadnú ochranu chránených zemepisných označení nečlenských krajín v EÚ na základe bilaterálnych dohôd prostredníctvom ich uvedenia v oficiálnom(-ych) registri(-och) EÚ.

Komisia chce napokon skrátiť postupy prostredníctvom **zefektívnenia administratívnych postupov**: Aj napriek tomu, že sa registračné obdobia od roku 2006 značne skrátili, Komisia má v úmysle skrátiť prieťahy rýchlejšími preskúšaniami žiadostí a skorším prijímaním konečných rozhodnutí čiastočne prostredníctvom skoršieho zamietnutia podaných žiadostí z dôvodu ich neprípustnosti, pričom sa budú plne dodržiavať platné právne predpisy.

1.4. Ekologické poľnohospodárstvo

Od roku 1991 nariadenie EÚ o ekologickom poľnohospodárstve chráni identitu a pridanú hodnotu označení „organický“, „biologický“, „ekologický“, „eko“ a „bio“. Ekologické poľnohospodárstvo definujú právne predpisy EÚ a usmernenie o *Codex Alimentarius* na medzinárodnej úrovni. Znamená to, že spotrebitelia si môžu byť istí kvalitou ekologických výrobkov a že sa tým uľahčí obchod na jednotnom trhu a s nečlenskými krajinami.

Ekologické právne predpisy EÚ boli preskúvané¹³ v roku 2007 v rámci ekologického akčného plánu z roku 2004. Problém úrovne rozdrobenosti trhu vzhľadom na jednotlivé členské štáty v EÚ pretrváva, čiastočne v dôsledku vzájomného neuznávania medzi súkromnými systémami označovania a zvyšovania množstva ekologických značiek.

Komisia plánuje takýto vývoj v oblasti politiky ekologického poľnohospodárstva:

¹³ Okrem iného sa toto nariadenie vzťahuje už aj na akvakultúru.

- pripravuje sa nové ekologické logo EÚ; od roku 2010 sa ním budú povinne označovať všetky výrobky poľnohospodárskej výroby EÚ a malo by prispieť k odstráneniu prekážok obchodu s ekologickými výrobkami na jednotnom trhu;
- správa o uplatňovaní nového nariadenia bude predložená Rade a Parlamentu v roku 2011;
- aby podporila obchod s ekologickými výrobkami, Komisia sa bude snažiť dosiahnuť vzájomné uznávanie ekologických noriem s nečlenskými krajinami a prispeje k vypracovaniu ekologického usmernenia v rámci *Codex Alimentarius*.

1.5. Tradičné špeciality

Cieľom systému registrácie „zaručených tradičných špecialít“ EÚ bolo stanoviť a chrániť názvy tradičných výrobkov. Tým, že od roku 1992 prebehlo iba 20 registrácií, sa zjavne nevyužili všetky jeho možnosti. Napriek nízkemu využívaniu súčasného systému mu konzultované zúčastnené strany vyjadrili podporu.

Komisia navrhuje, aby sa preskúmala uskutočniteľnosť zavedenia pojmu „tradičný výrobok“ ako vyhradeného výrazu vymedzeného v rámci noriem uvádzania na trh (pozri oddiel 4.2) a zrušenia súčasného systému.

5. VYTVORENIE RÁMCA EÚ PRE POLITIKU KVALITY

1.6. Súdržnosť nových systémov EÚ

Ako dodatok k existujúcim systémom kvality EÚ Komisia zvažuje možnosť vytvorenia rámca označovania dobrých životných podmienok zvierat a v závislosti od výsledkov štúdie o uskutočniteľnosti chce rozšíriť používanie environmentálnej značky na potraviny a krmivo. Rada požiadala Komisiu, aby preskúmala možnosti označovania v komplexnej oblasti *uhlíkovej stopy*. Zúčastnené strany navrhli ďalšie systémy EÚ, najmä v oblasti životného prostredia, akým je výrobok poľnohospodárstva s vysokou prírodnou hodnotou.

Komisia má v úmysle zabezpečiť súdržnosť budúcich systémov a iniciatív v oblasti kvality poľnohospodárskych výrobkov EÚ aktívnejším posudzovaním pridanej hodnoty a vhodnosti nových systémov (ako napríklad tých, ktoré boli uvedené) v spolupráci so všetkými príslušnými útvarmi.

1.7. Usmernenia pre súkromné a vnútroštátne systémy certifikácie potravín

Súkromné a vnútroštátne systémy certifikácie potravín môžu uspokojovať informačné potreby spotrebiteľov a kupujúcich týkajúce sa vlastností a spôsobov výroby poľnohospodárskych výrobkov.

Úspech či neúspech súkromných systémov bude pravdepodobne aj naďalej závisieť od ich výkonnosti na trhu, ktorá sa bude vyvíjať podľa úrovne uspokojovania spotrebiteľského dopytu, množstva spotrebiteľov ochotných platiť za certifikovaný tovar a ceny účasti poľnohospodárov a výrobcov na systéme.

Niektoré zúčastnené strany tvrdili, že súkromné systémy môžu mať nevýhody: jednotného trhu, pochybnosti o transparentnosti systémov (a o dôveryhodnosti tvrdení na výrobkoch), najmä pokiaľ ide o systémy certifikácie na základe základných požiadaviek, možnosti zavádzania spotrebiteľov, náchylnosť vnímať takéto systémy ako oficiálne normy, zaťaženie

poľnohospodárov (najmä v prípade, ak sa stanú účastníkmi viacerých systémov) a vplyv na medzinárodný obchod¹⁴, najmä s rozvojovými krajinami (pozri kolónku č. 4).

Rozvojové krajiny

Súkromné systémy certifikácie môžu urýchliť vstup rozvojových krajín na trh EÚ. Z pozitívneho hľadiska predstavujú súkromné systémy prostredníctvom zabezpečovania spoločného jazyka v celom dodávateľskom reťazci a zvyšovaním dôvery spotrebiteľov EÚ v kvalitu potravinových výrobkov príležitosť pre rozvojové krajiny, ktorú môžu využiť vo svoj prospech. Potreba dodržiavať normy môže stimulovať modernizáciu vývozného dodávateľského reťazca rozvojových krajín. Argumentuje sa aj tým, že zvýšená pozornosť venovaná schvaľovaniu „osvedčených postupov“ v oblasti poľnohospodárstva a výroby potravín by mohla byť prospešná pre domáce obyvateľstvo, výrobcov a životné prostredie.

Požiadavky súkromných systémov môžu byť na druhej strane pre niektorých výrobcov v určitých rozvojových krajinách ťažko splniteľné. Vzhľadom na náklady súvisiace s plnením požiadaviek zohráva medzinárodná pomoc darcov dôležitú úlohu pri zabezpečovaní účasti malých a stredných podnikov a drobných poľnohospodárov v rozvojových krajinách.

Kolónka č. 4: Systémy certifikácie kvality potravín v medzinárodnom meradle

Pokiaľ ide o pozitíva Komisia konštatuje, že otázka dezorientovania spotrebiteľov zapríčineného rôznymi systémami s podobnými cieľmi bola predmetom iniciatív, akou je kódex osvedčených postupov ISEAL¹⁵, ktorý platí ako medzinárodná referencia pri stanovovaní dôveryhodných dobrovoľných sociálnych a environmentálnych noriem. Okrem toho zástancovia existujúcich systémov tvrdia, že už podnikli významné kroky na harmonizáciu.

Vzhľadom na tento vývoj a pripomienky zúčastnených strán k zelenej knihe Komisia v tejto fáze nepodporuje prijatie právnych predpisov o súkromných a vnútroštátnych systémoch certifikácie. Hoci Komisia uznáva súkromný charakter systémov, plánuje vypracovať usmernenia s osvedčenými postupmi v oblasti fungovania systémov súvisiacich s kvalitou poľnohospodárskych výrobkov. Tieto usmernenia budú vypracované po dohode so zúčastnenými stranami.

6. ZÁVER

Strategické orientácie uvedené v tomto oznámení poskytujú logický rámec budúcej politiky kvality poľnohospodárskych výrobkov. Pripomienky ostatných inštitúcií, ako aj zúčastnených strán prispievajú k ďalšiemu zdokonaleniu a spresneniu týchto návrhov.

Komisia berúc na vedomie pripomienky k tomuto oznámeniu a v súvislosti s akoukoľvek ďalšou analýzou vykonanou v prípade potreby:

- po dohode s poradnou skupinou pre kvalitu vypracuje usmernenia týkajúce sa systémov certifikácie kvality poľnohospodárskych výrobkov;
- pripraví pôdu na prípadné legislatívne iniciatívy týkajúce sa zemepisných označení, zaručených tradičných špecialít a noriem uvádzania na trh vrátane nepovinných vyhradených výrazov;

¹⁴ Rokovania o súkromných normách v súčasnosti prebiehajú vo výbore WTO pre sanitárne a fytosanitárne opatrenia (SPS).

¹⁵ Aliancia ISEAL definuje a kodifikuje osvedčené postupy tvorby a uplatňovania sociálnych a environmentálnych noriem na medzinárodnej úrovni.

- preskúma možnosti, ktoré ponúka požiadanie CEN o stanovenie noriem;
- zlepši uznávanie systémov kvality EÚ v nečlenských krajinách.

Tento celkový prístup a praktické kroky by mali v strednodobom horizonte zlepšiť komunikáciu medzi poľnohospodármi, kupujúcimi a spotrebiteľmi pokiaľ ide o kvalitu poľnohospodárskych výrobkov, zjednotiť pravidlá EÚ vzťahujúce sa na kvalitu poľnohospodárskych výrobkov a zjednodušiť systémy a označenia.